

har kun gjort det i højst uegentlig Forstand i hele Fjoraarets Forløb, hvor Danmarks Valutaværdi var mærkeligt afficeret, og medens det er fuldt ud rigtigt, at man af Hensyn til den indre Omsætning bør give Nationalbanken stor Frihed, maa man dog kun gøre det, hvis man er vis paa, at Nationalbanken forstaar og er villig til ved en kraftig Diskontopolitik at værne om Landets Guldbeholdning og derved ogsaa om Fundamentet for det danske Pengevæsen.

Bortset fra alt det øvrige, jeg har nævnt, vil jeg være meget betænkelig ved at fastslaa som permanent, som varig, en Ordning, der fristede Nationalbanken ind paa i større Omfang, end sige saa stort Omfang, som her er paatænkt, at blive den store Kreditgiver. Thi Følgen af, at en seddeludstedende Bank bliver den store Kreditgiver og ligesom lader Hensynet til at regulere Landets Pengevæsen komme i anden Række, har vi efter min Formening set som yderst skæbnesvanger i Tyskland i 1907 og 1911 og til Dels ogsaa nu. Da den højtærede Handelsminister endnu ikke er Bankkommissær — det er altsaa Justitsministeren, som skal føre Debatten, og jeg ved, at jeg tør stole paa hans kollegiale Overbærenhed, medens vor højtærede Handelsminister mere er en Outsider blandt os — vil jeg driste mig til at omtale nogle udenlandske Erfaringer, som jeg mener i denne Sammenhæng kan have nogen Betydning for Danmark. Det viste sig nemlig, som jeg nys pegede paa, at i 1907, da den store Amerikakrise brød ud, gik det helt modsætningsvist mellem den tyske seddeludstedende Bank og den engelske. Begge to greb naturligvis til Diskontoforhøjelsens Middel. De Herrer vil huske, at der var en stor Pengekrise i Amerika i November Maaned, og at Amerika, som man populært udtrykte det — jeg skal ikke komme nær ind paa, at denne Udtryksmaade ikke er fuldstændig korrekt, men man kan godt forestille sig Sagen saaledes, derfor bliver jeg staaende ved det Udtryk —, sugede Guld til sig fra Europa. Naturligvis var det, fordi Europa laante Amerika Guld, man kan ikke saadan suge Guld fra en Nation, naar den ikke er parat til under en eller anden Omsændighed at give Guld, men det behøver jeg altsaa i denne Sammenhæng ikke at komme ind paa, jeg kan nøjes med at fastslaa, for at bruge den populære Taleform, at Amerika i stort Omfang sugede Guld til sig fra Europa, ikke mindst naturligvis fra England, men dernæst natur-

ligvis ogsaa fra Tyskland, og de to seddeludstedende Banker forsøgte at værne deres nationale Guldbeholdning ved at sætte deres Diskonto højt op. Det aabenbarede sig da, at medens dette Middel var højst effektivt i England — i Løbet af kort Tid strømmede Guldet tilbage til Bank of Englands Kælder, — var Rigsbankens Diskontoforhøjelse uden al Effektivitet, og dette viste sig atter at hænge sammen med, at Rigsbanken var kommet ind paa, at den i det hele tilfredsstillede et hvilket som helst Laankrav, solide Laantagere stillede til den, altsaa først og fremmest de tyske Privatbanker. Bank of England bar sig derimod helt modsat ad og overlod Bankerne til sig selv. Det er det samme, vi har set gentage sig nu. Bank of England gør i Grunden intet andet for at regulere Pengevæsenet i England end det yderst simple, som man kan udtrykke saaledes, at den gør ikke noget for at jage Guldet ud af Landet, det vil sige, den vogter sig omhyggeligt for at udstede saa mange Sedler, at Prisniveauet derved kunstigt forhøjes, og der bliver en Tilbøjelighed til at overdrive Importen og formindske Eksporten. At fylde et Land med Papirspenge vil altid tendere henimod at forfalske Prisniveauet og derved drage Handels- og dermed atter Betalingsbalancen i forkert Retning. Ved saadanne Lejligheder overlader Bank of England Privatbankerne til sig selv, og den kan gøre det, fordi den har opdraget dem til at være likvide i stort Omfang. Efter at det i 1907 havde vist sig, hvor ilde Reichsbank i Virkeligheden havde været stedt under den amerikanske Krise, maatte den daværende Direktør, Koch, i Huj og Hast tage sin Afsked og blev erstattet af den nuværende Direktør, von Hartenstein. Denne begyndte straks paa en indgaaende Reform for at fylde Guldbeholdningen og dernæst paa at søge at opdrage de tyske Privatbanker til, ligesom i England, at være de normale Laangivere og til at kunne regulere Markedet under vanskelige Forhold ved selv at være i Besiddelse af Kontanter.

Det er for mig den hovedsagelig Side af hele det foreliggende Emne, at man ikke alene er lovlig langt ude med en Udvidelse af Seddeludstedelsesretten, naar den skal være permanent, men man vil tillige let skabe en Fristelse for Nationalbanken, ikke i Retning af, at den skulde tjene Penge ved Udstedelsen af Sedlerne, det tror jeg ikke paa, men en ædel Fristelse, om jeg saa maa sige, til at være den store Kreditgiver, den, der passer paa